

Dokument oprettet: 4. januar 2008
Denne version: 8. januar 2008
Sag 08/5 – Dok. 136/08 KP/ck

DH notat om VISO til Folketingets socialudvalg

Mange borgere med handicap er livsvarig afhængig af den rette rådgivning. Kvalificeret rådgivning er afgørende for, at de beslutninger der skal træffes, og som påvirker den enkeltes livskvalitet, er de bedste.

Kunsten i al rådgivning er at vide, hvad man ikke ved - og hvor man spørger, når man er i tvivl. Man vil ofte være i tvivl, når man som sagsbehandler møder en borger med behov, man ikke tidligere har mødt – eller ikke møder så ofte.

Hvordan kan en sagsbehandler uden særlige forudsætninger i forhold til f.eks. døvblinde vide, at der ofte kan være behov for særlig rådgivning, når personen henvender sig til kommunen om mere almindelige spørgsmål, som f.eks. at få læst et brev sendt til den døvblinde? Kan det ikke være mere hensigtsmæssigt, at den døvblinde kan henvende sig direkte til en faglig kompetent person, som kender til de specialiserede problemstillinger for netop døvblinde? Kan det ikke netop være denne fremgangsmåde, der sikrer helhed i rådgivningen til den døvblinde?

Mennesker med handicap kan have behov for løbende at søge råd og vejledning hos fagpersoner med indsigt i netop deres funktionsnedsættelse og deres særlige behov.

Kommunale sagsbehandlere kan have behov for at hente råd og vejledning, når de møder funktionsnedsættelser, de ikke kender til, eller er i tvivl om, hvordan de bedste tilbud til netop denne borger tilvejebringes.

Kommunerne har ansvaret for at sikre, at sagsbehandlere og borgere får adgang til den nødvendige rådgivning i forbindelse med beslutninger i forhold til borgere med handicap. Men de skal have hjælp, hvis de ikke ved, hvad de skal svare, og hvor de kan henvende sig.

VISO skulle løse denne opgave. Desværre må DH på grundlag af henvendelser fra medlemsorganisationerne og deres medlemmer konstatere efter det første år, at der er borgere, som ikke får den nødvendige rådgivning.

Uhensigtsmæssig skelnen mellem det almindelige og specialiserede

VISO er, set med DH's øjne, blevet alt for "speciel". Med udgangspunkt i VISO's egne statistikker i oktober 2007 var kun meget få borgere visiteret til specialrådgivning eller udredning i VISO. På trods af, at faglige eksperter landet over sad klar og var betalt for at løse opgaven for VISO. Samtidig melder nogle af DH's medlemsorganisationer, at der er borgere, som er blevet afvist af VISO, og at antallet af henvendelser om rådgivning i handicaporganisationerne er steget.

Dimensioneringen af det faglige netværk, der skal varetage specialrådgivning og udredning, er fastsat med udgangspunkt i de tidligere amters specialrådgivningsindsats. Når de afsatte midler så langt fra anvendes, er der borgere, der mangler rådgivning. Af de udbetalte ca. 140 mio. kr. til de faglige netværk forventes kun at blive givet ydelser for ca. 25 mio. kr.

Det er muligt, at efterspørgslen vil blive større med tiden, når VISO bliver mere kendt. Men det er tvivlsomt, om den nuværende konstruktion og arbejdsgang vil sikre den nødvendige rådgivning til borgere med handicap og sagsbehandlere i kommunerne.

DH mener, at skelnen mellem almindelig rådgivning og specialiseret rådgivning har vist sig uheldig. Lovgivningen snakker om specialiserede og komplicerede enkeltsager. Man kan kun henvende sig, hvis der er tale om en kompliceret, speciel og sjældent forekommende sag. Man kan ikke spørge VISO, hvis man blot er i tvivl.

Det er ikke entydigt eller ensartet, hvad der er almindelig rådgivning eller specialrådgivning for den ene eller den anden borger eller sagsbehandler. Med andre ord er der skabt en uhensigtsmæssig grænse imellem det almindelige og det specialiserede.

Hvis en sagsbehandler for eksempel ikke kender til en given funktionsnedsættelse, kan det være specielt for denne, selvom det måske ikke er det for en anden. Tilsvarende kan rådgivningsbehovet være forskelligt hos borgerne, der kan have lille eller stor viden om muligheder m.v.

Det rejser spørgsmål om afgrænsningen af målgruppen. Måske skal den helt væk. Måske skal alle, der er i tvivl, kunne henvende sig til VISO.

Spørgsmålet er om lovteksten er for snævert formuleret, eller hvilke andre initiativer man kan tage for at åbne op for, at flere kan få gavn af VISO?

Det skal være klart, at der ikke må være huller i sammenhængen mellem det kommunerne og borgerne selv kan vide, og den viden der kan hentes via VISO.

Forskel på socialområdet og specialundervisningen

DH mener, det er uhensigtsmæssigt, at der skelnes mellem og er forskel inden for de to områder. På det sociale område kan VISO efter visitation fra kommunen yde gratis vejledende udredning til både kommuner og borgere, mens VISO på specialundervisningsområdet alene kan yde bistand til kommunens egen udredning.

Spørgsmålet er, hvad konsekvensen af denne skelnen er i praksis, og hvad der skal til for at ligestille de to områder.

Visitation og sagsbehandling

Sagsbehandlingen og afgørelsen om, hvorvidt det er en VISO sag, er efter DH's mening for langsommelig og omstændelig. Det nytter ikke noget, at man skal gennem et bureaukratisk

og tidskrævende visitationssystem, når man har brug for rådgivning her og nu. Det er blevet for langsommeligt og bureaukratisk at henvende sig til VISO - hvad enten det er kommuner eller borgere. Flere beretter om, at det kræver al for megen sagsbehandling, beskrivelse og dokumentation for at få gavn af VISO's specialrådgivning. Så giver man op. Det gælder såvel kommuner som borgere med handicap.

Spørgsmålet er, hvordan man kan gøre VISO mere åben og tilgængelig for de borgere, skoler, tilbud og sagsbehandlere, der her og nu har behov for rådgivning i forhold til både mennesker med handicap og udsatte grupper?

Spørgsmålet er, hvordan borgerne kan styrkes, så de får bedre adgang til at bryde igennem muren til dem, der har den rette faglighed i forhold til deres problemstillinger. Eller få kommunen til at erkende, at der er behov for at konsultere mere faglig og specialiseret viden?

Spørgsmålet er også, på hvilken måde man kan udnytte det faglige netværks ressourcer i visitationen. VISO består af et fagligt netværk, der har fået udbetalt midler til at levere specialrådgivning og udredning. Det virker indlysende at bruge denne ekspertise i visitationen frem for bureaukratiske sagsgange med omfattende beskrivelser. Den faglige ekspertise har forudsætninger for hurtigt at afklare, hvad der er behov for af specialrådgivning og udredning, og om den pågældende tilhører VISO's målgruppe. Det faglige netværk kan vel også give en meget hurtig rådgivning i forhold til de enkelte spørgsmål – uden at det skal ske via en forudgående visitation hos den centrale enhed i Odense.

DH er ikke bekymret for, at der træffes beslutning om en mere direkte adgang for kommunerne til at efterspørge den viden, de ikke har. Kommunen har entydigt ansvar for at tilvejebringe den nødvendige rådgivning i forhold til borgere med handicap. Men kommunerne kan få en nem og direkte adgang til at spørge, når de er i tvivl.

Løbende og helhedsorienteret specialrådgivning

Mange mennesker med handicap, der tilhører VISO's målgruppe, har behov for løbende specialrådgivning - det gælder for eksempel døvblinde. Derfor er det meget u hensigtsmæssigt, at hver enkelt henvendelse normalt behandles som et enkeltstående tilfælde, og at der kun i sjældne tilfælde (fx når det gælder døvblinde) kan laves bevillinger for fx et halvt år, hvor borgeren kan opsøge det faglige specialiserede netværk. Derefter skal der laves fornyet ansøgning med tidskrævende sagsbehandling, beskrivelse og dokumentation.

Et andet aspekt er, at når en person bliver anerkendt til at modtage rådgivning og udredning fra VISO, sker det pr. ydelse. Mange mennesker med handicap har en række problemstillinger, der ikke nødvendigvis i sig selv er komplicerede. Men samspillet mellem problemstillingerne gør situationen kompliceret. VISO ser oftest på de enkelte dele. Dermed bliver vurderingen af behovet for rådgivning og udredning fragmenteret. Forståelsen og indsatsen i forhold til helheden går tabt, og løsningerne bliver utilstrækkelige eller forkerte for den enkelte.

Spørgsmålet er, om de enkelte problemstillinger kan behandles løsrevet fra den sammenhæng, de indgår i?

Spørgsmålet er også, om det er rimeligt, at den samme borger skal søge VISO om rådgivning pr. problemstilling og pr. behov med henblik på løsning af hver enkelt problemstilling i borgerens liv for sig?

Forskel på specialrådgivning og udredning

I VISO lovgivningen skelnes der mellem specialrådgivning og udredning. Specialrådgivning kan borgerne selv rette henvendelse om, mens udredning skal visiteres af kommunen.

DH mener, det er en kunstig skelnen, specielt fordi borgerne kun har fri adgang til at søge rådgivning, mens de skal visiteres til udredning af kommunen.

Spørgsmålet er, hvad konsekvensen er af denne sondring, og om det er entydigt, hvad forskellen er på de to begreber.

Spørgsmålet er også i hvor stort omfang, der er visiteret til specialrådgivning og udredning i den forløbne periode.

National vidensopsamling

DH mener, det er uendelig vigtigt, der er et nationalt overblik over viden, faglig ekspertise m.v. i regi af VISO. Flere områder er ikke dækket af vidensfunktioner i dag. Der er behov for, at viden fra det faglige netværk indgår i den vidensopsamling, der skal finde sted.

Spørgsmålet er, hvordan disse funktioner kan styrkes, herunder hvordan det kan sikres, at områder, der i dag ikke er dækket, kan dækkes?

Der er ingen tvivl om, at der er områder, hvor der i dag ikke opsamles tilstrækkelig viden om særlige grupper med forskellige former for handicap. Det gælder fx i forhold til ADHD.

Med et effektivt nationalt system af vidensfunktioner vil det være meget lettere at finde ud af, hvor man har de faglige kompetencer til at løse netop den problemstilling, kommunerne eller borgerne står med. Det vil også være lettere at udvikle den faglighed, der evt. mangler.